

Име и презиме студента: Милош Кеџман

Наставна јединица: Добрица Ерић, *Свети Сава*

Школа и разред: Основна школа *Доситеј Обрадовић*, VII₁

Датум и вријеме одржавања часа: 28. јануар 2016. у 14.15^h

Врста (тип) часа: Обрада новог градива (час књижевности)

Наставне методе: Дијалoшка метода, монолошка метода, метода рада на тексту, метода индукције, метода дедукције, аналитичко-синтетичка метода, језичко-стилска метода

Наставна средства: Табла, креда, наставни листићи

Литература за ученике

1. ПЕЈЧИЋ, Момчило. *Православна вјеронаука*. Бања Лука: Глас српски, 2009.
2. СТЕФАНОВИЋ, Стеван и други. *Читанка за седми разред основне школе*. Источно Сарајево: Завод за уџбенике, 2011.

Литература за наставнике

1. ДЕРЕТИЋ, Јован. *Културна историја Срба*. Београд: Народна књига – Алфа, 2005.
2. ЛЕШИЋ, Зденко. *Теорија књижевности*. Београд: Службени гласник, 2008.
3. МИЛИНКОВИЋ, Миомир. *Историја српске књижевности за децу и младе*. Београд: Букленд, 2014.
4. МРКАЉ, Зона. *Наставна теорија и пракса 1, српски језик и књижевност у старијим разредима основне школе*. Београд: Klett, 2014.
5. МРКАЉ, Зона. *Наставна теорија и пракса 2, српски језик и књижевност у старијим разредима основне школе*. Београд: Klett, 2008.
6. НИКОЛИЋ, Милија. *Методика наставе српског језика и књижевности*. Београд: Завод за уџбенике, 2012.
7. ПОПОВИЋ, Тања. *Речник књижевних термина*. Београд: Нолит, 2010.
8. СОЛАР, Миливој. *Теорија књижевности*. Загреб: Школска књига, 2005.

Наставни циљеви

Образовни циљеви

Доживљајно и аналитичко-синтетичко проучавање пјесме. Оспособљавати ученике за самостално читање и тумачење књижевног текста у складу са њиховим узрастом. Богатити машту. Јачати чулни, језички и литерарни сензибилитет. Оспособљавати ученике за стваралачку употребу језика, тј. за сликовито и оригинално казивање. Оспособљавати ученике за успјешну комуникацију, правилно, течно, економично и увјерљиво усмено излагање. Ученике навикавати да своје утиске, ставове и судове о књижевном дјелу поткрепљују чињеницама из текста и тако их оспособљавати за самосталан исказ, истраживачку дјелатност и заузимање критичких ставова. Омогућити ученицима да упознају и разумију основне одлике књижевног текста. Упутити их у анализу мотива. Оспособити их за уочавање и тумачење пјесничких слика, као и за разликовање врсте и начина градње стиха и строфе. Подстаћи ученике да препознају родољубиве мотиве и осјећања у пјесми. Уочавати и разликовати основна језичко-стилска изражајна средства, обухваћена наставним програмом (метафора, епитет, поређење) и њихову улогу у тексту. Упознати ученике са животом и дјелима Светог Саве – истаћи његову улогу у просвјешћивању народа, отварању школа и болница. Упознати ученике са Добрицом Ерићем – савременим српским пјесником, који је понајвише писао о природи, селу и дјетињству. Поред Змаја, Војислава Илића, Матије Бећковића, Ерић је написао пјесму о Светом Сави, српском просвјетитељу, оцу српске духовности, културе и државности.

Васпитни циљеви

Развијати знања, вјештине, ставове и вриједности које оспособљавају ученике да успјешно задовољавају сопствене интересе, сопствену личност и потенцијале, поштују друге особе, уз активно и одговорно учешће у животу и да допринесу развоју друштва. Свети Сава је написао прво српско књижевно дјело и укупним радом и животом учио и народ бољем животу (*племенита дјела се укључују у трајне токове живота, улазе у културну баштину народа и надживљавају своје творце*).

Уз помоћ текста код ученика треба развити многе врлине, у овом случају: искреност, радиност, поштовање друштвених вриједности, а изнад свега родољубље. Текст треба да одушеви ученике и самим тим дјелује на њихове моралне ставове и понашање.

Развијати љубав према књижевности и стварати читалачке навике. Изграђивати ученичку свијест о важности језика и књижевности. Развијати осјећај за љепоту.

Омогућити ученицима да постану добро и правилно информисани у складу с њиховим духовним и интелектуалним узрастом, те да се у оквиру породице уводе у практичан хришћански живот. Развијати осјећај личне одговорности и самосвјесне обавезе, да би се могли правилно одредити према добру и злу као основним моралним категоријама. Развијати правилан однос према породици и друштву, према људима који другачије живе, мисле и вјерују.

Функционални циљеви

Користити текст као примјер у којем су се функционално испољиле језичке појаве. Усвајати основне књижевнотеоријске појмове кроз примјере. Богатити асоцијације и машту, те уводити симболику. Путем одговарајућих примјера ученици треба да разликују основно и пренесено значење књижевнојезичких исказа. Како се описивање често доводи у блиску везу са читањем и тумачењем текста потребно је стално усмјеравати ученичку пажњу на она мјеста у текстовима која обилују описним елементима, а посебно када се описују предмети, ентеријер, биљке и животиње, књижевни ликови, пејзаж и сл., јер то су и најбољи обрасци за спонтано усвајање описивања као трајне вјештине у комуницирању. Подстицати ученике на самостално стваралаштво. Богатити рјечник ученика. Јачати интересовање за читање дјела других писаца који су писали о Светом Сави. Пробудити интересовање за шире пјесничко стваралаштво Добрице Ерића. Повезати знања из других области – корелација српског језика и књижевности, историје и православне вјеронауке. Тумачење лирске пјесме има значај за рад рецитаторских, драмских, литерарних секција и других активности које се остварују изван часова у редовној настави (приредбе и пригодне манифестације на којима ученици учествују).

Мотивисање ученика за рад

Увођење ученика у свијет књижевности представља изузетно одговоран наставни задатак. Управо у седмом разреду ученике треба мотивисати за рад, јер се у том узрасту стичу и усвајају основна знања, вјештине и навике од којих ће зависити, не само ученичка књижевна култура, већ и општа култура – на којој се темељи укупно образовање сваког образованог човјека.

Наставник све вријеме треба да подстиче ученике и мисаоно их ангажује у сазнавању наставног градива, а самим тим их подстиче и на говорну активност. На тај начин постиже да се одређена својства садржаја учине потпунијим, трајнијим, стимулативнијим, али и интересантнијим и ефикаснијим. Због успјеха ученика и похваљивањем појединаца одржава се мотивација током часа. Уз заједничку активност ученика и наставника, биће остварени образовни, васпитни и функционални задаци. Наставник на креативан начин треба да комуницира са ученицима, ствара повјерење, ослања се на сарадњу, удахњује полет, исправља грешке. Што је најважније, треба да одаје признање ученицима, нарочито у овом узрасту, подржава их, хвали и на тај начин подиже ниво аспирације.

Ученици се са животом и дјеловањем Светог Саве упознају у најранијем школском периоду. На тај начин они се благовремено упознају са његовом историјским, књижевним и духовним радом. Дјелом и ликом Светог Саве напајаће се сва каснија покољења, а српска црква ће остати једина народна организација у којој се живјело вјерски и културно и онда када је пропала српска средњовјековна држава и у свим тешким тренуцима у животу српског народа до данас.

Док читају пјесму Добрице Ерића, ученици се уносе у естетски свијет, уживљавају и откривају шта је пјесника подстакло да напише ову пјесму.

Поред Ерића, о Светом Сави су писали многи пјесници – Јован Јовановић Змај, Војислав Илић, Васко Попа, Алекса Шантић, Десанка Максимовић и др., чиме се сугерише могући избор текстова за слободно читање, али и могућност за самостално стваралаштво.

У обради лирске пјесме користити разне облике поновљеног и усмјереног читања дјела у цјелини или његових одломака. Значајне појединости, елементарне слике, експресивна мјеста и стилско-језичке поступке не посматрати као појединачне вриједности, већ као функционалне дијелове више цјелина и у складу са тим их тумачити. Обраду књижевног дјела проткати проблемским питањима која су подстакнута текстом и умјетничким доживљавањем. Проблемским питањима подстичемо ученичку радозналост, свјесну и истраживачку активност и свестраније упознавање дјела.

Припремни садржај

Истраживачки задаци

Упознавање ученика са пјесмом и припрема за њихово активно учешће у анализи. Њихово истраживачко читање биће усмјерено задацима који су им подијељени на претходном часу. Са Добрицом Ерићем и његовим стваралаштвом ученици се нису сусрели до сада, па их укратко информишем о пјеснику.

Добрица Ерић је српски пјесник који је највише писао о природи, селу и дјетињству. Сањарење, свијет природе и дјетињства претежно су, али не и искључиво, теме Ерићеве поезије. Тако је, слиједећи друге пјеснике, написао пјесму о Светом Сави.

1. Обратите пажњу на текст о Добрици Ерићу који се налази у вашим читанкама.
2. Прочитајте нешто о животу и дјелима Светог Саве. Свети Сава је свој народ просвјетљивао, отварао школе и болнице, написао прво српско књижевно дјело и укупним радом и животом учио и народ бољем животу.
3. Прочитајте пјесму *Свети Сава* Добрице Ерића која се налази у вашим читанкама на 134. страни и размислите о сљедећем:
 - Стих у првој строфи се разликује од стихова у осталим строфама. Утврдите број слогова у стиховима и уочите како дужина стиха утиче на ритам.
 - За Ерића су рекли *да пише пјесму као што ткаља тка ћилим или дјевојка везе вез*. Његова поезија на особен поетски начин слави љепоту живота и природе и сва је у знаку животне радости. И ова пјесма својом мелодичношћу подсјећа на грузанску светковину и показује да је Добрица Ерић и у изразу учио од народног пјевача. Илуструјте ову тврдњу примјерима.
 - Посебно обратите пажњу на стихове у којима су изражени родољубиви мотиви и осјећања. Ко је Свети Сава? Зашто пјесма носи име *Свети Сава*? Објасните слику школе и празничне атмосфере у њој. Наведите и тумачите појединости те слике које су на вас оставиле посебан утисак.
 - Протумачите значење именице *славопојка*. Од којих ријечи је настала? Пјесник каже да су *невали громко славопојке*. Објасните какво је то громко пјевање? Која ријеч је у основи облика *громко*?

- Објасните како разумијевате стих *школа је сјала од светлости наших глава*? Које пренесено значење има именица *светлост*? Размислите о значењу ријечи *жар-птица*.

Динамика и ток обраде

УВОДНИ ДИО ЧАСА

Уводни дио часа предвиђен је за разговор са ученицима о Светом Сави. Будући да је претходног дана обиљежен Савиндан, час не почињем разговором о дјелу, већ их посредно уводим у тему часа и након кратког осврта на живот и рад Светог Саве, почињем разговор о томе.

Говорим ученицима о Светом Сави – српском просвјетитељу, оцу српске духовности, културе и државности. Истичем податке из његовог живота, а оне најзначајније биљежим на табли.

Свети Сава је много учинио за свој народ. Заједно са оцем Стефаном Немањом, у монаштву Симеоном, подигао је на Светој гори први српски манастир Хиландар, који је већ тада стекао међународни углед, а кроз вијекове био центар српске средњовјековне духовне и културне традиције и развоја. Подигао је, уредио и живописом високе умјетничке вриједности украсио многе цркве и манастире.

Рођен је око 1175. године као Растко Немањић, најмлађи син великог жупана Стефана Немање, и брат краљева Вукана и Стефана Првовенчаног. Просвјећивао је народ, отварао школе, болнице, те је написао прво српско књижевно дјело. Српска црква постала је активна и жива организација која се успјешно борила против свих ненародних политичких и духовних утицаја. Веома је значајан и за учвршћивање српске државе и државне идеје у народу. Био је вјешт политичар и државник. Његова двострука борба за духовну слободу и државну безбједност чини га изузетно значајном личношћу у српској црквеној, културној и политичкој историји. Умро је 1235. године у бугарској престоници Трново.

Српска православна црква празнује га као светитеља 27. јануара. Празник Савиндан обиљежава се као школска слава у свим школама у Републици Српској и Србији.

Након тога, укључујем ученике у разговор.

– Припремите се да усмено искажете шта још знате о Светом Сави. – Како се прославља празник посвећен Светом Сави у вашој школи? – У

каквој атмосфери се то чини? – Са каквим осјећањима дочекујемо овај школски празник?

Очекује се да ученици знају основне податке о животу Светог Саве – да је српски светитељ и просвјетитељ, да је био најмлађи син Стефана Немање и први српски архиепископ. Његовим радом препорађа се народни живот, расцвјетавају српска књижевност и друге умјетности.

Знање и културу које је Сава стекао читајући и посматрајући на својим путовањима били су мјерило да још боље увиди незнање, културну заосталост, економску и друштвену неразвијеност у Србији.

Зато улази у народ као просвјетитељ и учитељ: подиже цркве и поставља крстове, учи свештенике и народ вјери и поштењу, правди и љубави, искорјењује зле навике и ружне обичаје, преноси народу корисна знања. Познавао је народну душу и на њу калемиио хришћанску науку.

Савин књижевни рад био је обиман и намијењен организацији манастира. Послије једног устанка Срба против Османског царства, турски командант је 1594. спалио Савине мошти на Врачару, које су се до тада налазиле у манастиру Милешеви. Сматра се да су Турци Савине мошти спалили у увјерењу да ће тако уништити вјеру и сваки његов утицај на Србе.

Ђаци и просвјетни радници прослављају Савиндан свечано, уз приредбу, на којој се говори о лику и дјелу Светог Саве.

У деветнаестом вијеку, дан Светог Саве је одређен као школска слава. Од тада се као заштитник српских школа почео славити. Школска слава носила је обиљежје обичне домаће славе, а свечаност се обављала у школској згради. Прије освећења славске водице и резања славског колача, држе се прикладни говори, рецитују одабрани комади и пјевају пјесме. На приредби учествују ученици који су чланови школског хора, оркестра, ритмичке и драмске секције.

Након овога, исписујем радни наслов на табли.

ГЛАВНИ ДИО ЧАСА

Након кратког увода о животу и раду Светог Саве, прелазим на конкретну наставну јединицу – обраду лирске пјесме Добрице Ерића – савременог српског пјесника, који је писао о Светом Сави. Ријеч је о родољубивој пјесми. Осјећање љубави према земљи, према родном крају је, послије љубавног осјећања, најснажније осјећање у човјеку. Оно је природно – такво осјећање има припадник једне нације према својој земљи, према родном крају, ужем завичају, ужој или широј заједници којој припада и сл. То осјећање је истовремено и колективно. Исказујући своја родољубива осјећања, пјесник родољубивих пјесама казује у исто вријеме и осјећање свих својих сународника.

Укратко говорим ученицима о пјеснику.

Рођен је 1936. године у Доњој Црнући, малом мјесту у Србији, у чувеној Грузи. Богат, сочан и распјеван језички израз обиљежио је његове књиге пјесама: *Свијет у сунцокрету*, *Ваиар у Тополи*, *Долина сунцокрета* и др. Највише је писао о природи, селу и дјетињству. У српској књижевности за дјецу, ни један пјесник није тако снажно уткао у своје стихове снагу земље, жубор поточића, шум родне ријеке, пјесму птица и мирис завичаја као Добрица Ерић.

На овом часу упознаћемо се са пјесмом другачије тематике, која говори о најзначајнијој личности српске историје.

Читање

Са обрадом текста почиње се послије успјешног изражајног и интерпретативног читања наглас и читања у себи. Књижевноумјетничко дјело се чита, према потреби, и више пута, све док не изазове одговарајуће доживљаје и утиске који су неопходни за даље упознавање и проучавање текста. Разни облици поновљеног и усмјереног читања дјела у цјелини, или његових одломака, обавезно ће се примјењивати у обради лирске пјесме.

При обради лирске пјесме, настоји се да се она доживи и осјети у цјелини и појединостима. Тумачење ће обухватити расположења, утиске које је пјесма изазвала, присуство одговарајућих осјећања код читалаца и пјесника, уочавање и образлагање елементарних слика, поетских мотива и језичко-стилских средстава.

– Сада нека свако у себи лагано прочита пјесму. Посебно обратите пажњу на стихове у којима су изражени родољубиви мотиви и осјећања. – Обратите пажњу на слику школе и празничне атмосфере у њој.

Наведите и тумачите појединости те слике које су на вас оставиле посебан утисак.

Када ученици истраживачки прочитају пјесму, послије психолошке паузе, очекујем да говоре о томе како су је доживјели и које је утиске изазвала. Претпостављам да ученици седмог разреда не знају шта се све може подразумевати под умјетничким доживљајима и утисцима, те им помажем, додатним питањима и упутама.

– Како вам се свидјела пјесма Свети Сава? – Објасните зашто вам се свидјела? – Која је тема пјесме? – За Ерића су рекли да пише пјесму као што ткаља тка ћилим или дјевојка везе вез. Његова поезија на особен поетски начин слави љепоту живота и природе и сва је у знаку животне радости. Илуструте ову тврдњу примјерима. – Објасните како се љепотом природе, љепотом живљења, поштењем и знањем може бранити отаџбина. Како се отаџбина брани лијепим васпитањем? – На који начин ви исказујете своју љубав према отаџбини? Повежите то с поруком ове пјесме.

Очекујем да ученици издвоје дијелове пјесме у којима препознају родољубиве мотиве и осјећања (застава тробојка, громко пјевање славопјки). На основу тога, аналитичко-синтетичким путем, долазимо до закључка каква је то/шта је то родољубива пјесма. Ученици ће сигурно запазити да се у овој пјесми мање говори о догађајима, а много више о осјећањима и расположењима. Управо због тога ова пјесма спада у лирске пјесме. У њима су заступљена осјећања, расположења и размишљања пјесника. Основне одлике ових пјесама јесу и сажетост, осећајност, сликовитост, мелодичност и ритмичност. Лирске пјесме, као и друге врсте књижевних дјела, могу бити народне (ако их је народ стварао) и ауторске (ако су дјело писца). Закључак да је то лирска пјесма у којој пјесник исказује осјећање љубави према земљи (отаџбини) и свему што отаџбину чини (људима, култури, обичајима и језику), родном крају, прошлости свог народа, биљежим на табли.

Наши преци (*деке и баке*, Свети Сава) присутни су у нашим животима, јер нас не би било да није било њих. Све добро и лијепо што је иза њих остало треба да нас подстакне да се и ми потрудимо да нешто вриједно и добро остане и након нас. Отаџбина је ланац који нас везује са онима који су на овом свијету били прије нас, као и са онима који ће на њему живјети након нас.

Форма пјесме

– Стих у првој строфи се разликује од стихова у осталим строфама. – Утврдите број слогова у стиховима обиљежавањем и уочите како дужина стиха утиче на ритам. – Обратите пажњу на римовање стихова у пјесми!

Врста стиха одређује се према броју слогова у стиху (приликом подјеле на слокове треба имати у виду правило о подјели слогова – сваки слог има самогласник који је носилац слога, а понекад носилац слога може бити и слоготворно Р) .

Будући да се прва строфа разликује од осталих (ријеч је о осмерцу – То – је – би – ла – школ – ска – сла – ва , док је у осталим строфама заступљен десетерац – Ста – ја – ли – смо – ле – пи – и – ве – се – ли), конкретно на примјеру показујем ученицима како организација стиха утиче на ритам пјесме (краћи стихови – бржи ритам, дужи стихови – спорији ритам).

Када говоримо о појму форме, пјесма може бити подијељена на строфе који имају различит број стихова, при чему тражим од ученика да ми кажу од колико стихова су састављене строфе. Строфа представља цјелину од више стихова. Стихови су у строфи обједињени истим ритмом и најчешће чине једну мисаону цјелину. Врста строфе се одређује према броју стихова у строфи.

Након очекиваног одговора да су у питању четири стиха, на табли биљежим да се врста строфе од четири стиха назива катрен.

Слој звучања

За разлику од осталих књижевних родова, лирска пјесма има наглашен ритам и мелодију. Док читамо пјесму, треба утврдити чиме пјесник постиже ритам и мелодију и да ли они одговарају пјесниковој емоцији. Ритам је свако равномјерно понављање појава и радњи у одређеним временским размацима.

Да ближе појасним ученицима, говорим им да се многе појаве у природи ритмички понављају, нпр. смјењивање дана и ноћи, годишњих доба, дисање, рад срца и сл. Ритам у књижевном дјелу се постиже понављањем језичких елемената као што су: гласови, слогови, ријечи, паузе. У пјесми постоји веза између њеног садржаја и ритма. Ритам пјесме је најснажније повезан са осјећањима која су у пјесми изражена.

Приликом читања пјесме веома је важно да ученици знају како обиљежавамо стихове који се римују у пјесми. Стихове који се римују обиљежавамо истим словом абееде, што показујем на примјерима и именујем одређену врсту риме. Стихови се могу римовати на различите начине. Ако имамо строфу од четири стиха, могу се римовати први и други те трећи и четврти стих (aabb) – таква је рима парна. Ако се римују први и трећи те други и четврти стих (abab), говоримо о унакрсној рими. Уколико се римују први и четврти те други и трећи стих (abba), рима је обгрљена.

Примјер за **обгрљену риму** (abba), прва строфа:

То је била школска **слава** a
и школа је још од **јутра** b
сјала споља и **изнутра** b
од светлости наших **глава.** a

Примјер за **укрштену риму** (abab), друга строфа:

Стајали смо, лепи и **весели** a
испод старе заставе **гробојке** b
као да смо с неба **долетели** a
и певали громко **славопојке .** b

Примјер за **парну риму** (aabb), трећа строфа:

До подне се наша песма **вила** a
ко жар-птица која шири **крила** a
и надлеће орахе, **тополе** b
и дудове око наше **школе.** b

Пјесничке слике и мотиви

– Одреди мотиве (најмање пјесничке цјелине) у свакој строфи. –
Утврди каква су осјећања исказана у овој пјесми и да ли постоји веза између мотива (слика) и пјесникових осјећања (мисли)? – Уочи описе који су звучни (могли бисмо рећи и музички). Визуелне (сликарске) описе илуструј примјерима.

Сликовитост и ритмичност два су најизразитија својства пјесничког језика. У лирској су пјесми пјесничка слика, односно низови пјесничких слика, њен темељ. Пјесничка слика је згуснут пјеснички израз којим је дочарана нека појединост која се може видјети, чути, додирнути, окусити или омирисати.

Сликама се стварају богата и разнолика визуелна виђења појединих мотива, али сликама се и продубљују утисци и побуђује машта.

Пјесничке слике стварају се дескрипцијом (описом), у којему посебну улогу имају брижљиво изабрани атрибути и епитети (*стара застава, дворана пуна родитеља, дворана пуна слика и цвјетних вјенчића, први учитељ, старинске читанке*).

Најзначајнија улога у стварању слика припада изражајном средству које се зове метафора.

Метафора је пренесено значење које настаје тако да се неки појам замијени другим на темељу њихове заједничке особине (*школа је сјала од свјетлости наших глава, жар-птица која шири крила* и сл.). И другим се изражајним средствима стварају слике – симболима (свјетлост, жар-птица), поређењем (*стајали смо лети и весели као да смо с неба долетели; до подне се песма вила, ко жар-птица која шири крила*)

Слој значења

– Протумачите значење именице славопојка. – Од којих је ријечи настала? – Пјесник каже да су певали громко славопојке. Какво је то громко пјевање? – Која је ријеч у основи облика громко? – Објасните како разумијевате стих: (школа је сјала) од светлости наших глава? Које пренесено значење има ријеч свјетлост? – Објасните значење ријечи жар-птица.

Претпостављам да ће ученици знати да одговоре да је ријеч славопојка настала од ријечи слава и пјевати, односно да ће знати протумачити да је славопојка пјесма која се пјева у нечије име (славу). Наравно, очекивано је да ученици знају да је придјев громко синоним за гласно.

Свјетлост је метафора истине, добра, знања, заједништва, али и симбол духовног живота, вјере, љубави и просвећености.

Ослањајући се на знање ученика, које су стекли путем Православне вјеронауке, очекујем да ученици симбол свјетлости повежу са вјером и религијом.

Светлост је симбол добра, симбол Бога, као што је Сунце симбол Христа. Историја свијета почиње Божијим одвајањем свјетлости од таме. Посебан смисао свијеће и кандила као извора свјетлости јесте у ватри од које зрачи свјетлост. Ватра чисти нечисто, а свјетлост одгони таму и тиме разгони нечисте духове. Свјетлост у Цркви увијек представља Христа (Свјетлост свијета) и просвјетљење које нам је донио.

На многим мјестима ће се наћи да птица Феникс (жар-птица) представља Христа. Он се рађа сам од себе и не прати природне законе репродукције. Феникс симболизује поновно рођење, наду, честитост, вјеру, постојаност, вјечност, бесмртност, и свјетлост. Он је представа космичке ватре из које је свијет створен и у којој ће скончати. Римљани су осликавали лик Феникса на новчићима и медаљама као знак њихове жеље да римско царство траје вјечно. У руској фолклорној традицији Феникс је познат и као жар-птица.

Пред крај главног дијела часа дијелим ученицима наставне листиће са задацима.

ЗАВРШНИ ДИО ЧАСА

Завршни дио часа предвиђен је за дискусију о задацима са наставних листића и за евентуална питања ученика. Очекујем да ученици тачно ријеше задатке у кратком временском периоду. Будући да пјесма подсјећа на величину, значај и представља Светог Саву као узор, треба истаћи поруке и поуке које носи пјесми.

Поруке су сљедеће:

- *Племенита дјела се укључују у трајне токове живота, улазе у културну баштину народа и надживљавају своје творце.*
- *Ако желимо да будемо запамћени по добру, морамо да уложимо велике напоре у мудрост таквог живљења.*

Домаћи задатак

Неколико минута прије краја часа, дајем ученицима домаћи задатак, који треба да ураде до наредног часа.

Први задатак који дајем ученицима је да у одговарајућем рјечнику пронађу објашњење значења ријечи ода¹, химна² и дитирамб³.

¹ Ода (према грчкој ријечи *ode* – пјесма) се развила у Старој Грчкој из првобитних хорских пјесама оје су се пјевале у вријеме вјерских обреда. Испјевана је у мирном, свечано-узвишеном тону и славила је значајне личности, војсковође, али и величанствене појаве у природи и узвишене идеје. Карактерише је полет и увишен стил.

Сљедећи задатак који дајем ученицима, за који добијају временски период од седам дана, јесте да науче пјесму напамет. Изражајно казивање напамет научених текстова значајан је облик рада у развијању говорне културе ученика.

Изглед табле

	28.1.2016.
Свети Сава	
Добрица Ерић	
- Свети Сава (1175–1235)	
▪ написао прво српско књижевно дјело	
▪ први српски просвјетитељ	
▪ подигао први српски манастир – Хиландар	
- Родољубива пјесма – врста лирске пјесме у којој пјесник исказује осјећање љубави према: земљи (отаџбини) – култури, обичајима и језику	
родном крају,	
прошлости свог народа.	
- Родољубиви мотиви у пјесми: застава тробојка, славопојке.	
- Катрен = строфа од четири стиха	
- Врсте риме: обгрљена (abba),	
укрштена (abab),	
парна (aabb)	

² Химна (према грчкој ријечи *hymnos* – пјесма) је првобитно означавала сваку пјевану пјесму, а онда је почела значити пјесму упућену или посвећену неком божанству или значајним прецима, с тоном дивљења и обожавања.

³ Дитирамб (према *dithirambos*) је била страственa, разудана пјесма која се пјевала на свечаностима у славу Диониса, бога вина, обновљеног прољећног бујања природе и животног елана. Данас се сматра сваком пјесмом која с полетом, заносом и усхићењем говори о животу, животним ужицима и бујности природе.

Прилог 1, текст пјесме

Свети Сава

То је била школска слава
и школа је још од јутра
сјала споља и изнутра
од светлости наших глава.

Стајали смо, лепи и весели
испод старе заставе тробојке
као да смо с неба долетели
и певали громко славопојке.

До подне се наша песма вила
ко жар-птица која шири крила
и надлеће орахе, тополе
и дудове око наше школе.

У дворани пуној родитеља
пуној слика и цветних венчића
славили смо првог учитеља
Светог Саву, Растка Немањића.

Те песме су одавно умукле.
Певуше их још деке и баке
што празником цупкају унуке
и листају старинске читанке.

Добрица Ерић

Прилог 2, наставни листићи

1. **Вјенчић** је мали вијенац. Како слични облици, **деминутиви**, гласе од сљедећих именица:

- цвијет _____,
- камен _____,
- пламен _____,
- грана _____.

2. Пјесма се може **пјевати** и **пјевушити/пјевуцкати**. Каква је разлика у значењу првог глагола у односу на друга два?

Начини сличне облике од глагола:

- пити _____,
- љуљати се _____,
- кашљати _____,
- дријемати _____,
- радити _____.

3. Именице **дека** и **бака** су **хипокористици** (ријечи одмила). Сјети се још неког хипокористика.

4. Одреди врсту риме заступљену у четвртој и петој строфи пјесме.

У четвртој строфи заступљена је _____ рима.

У петој строфи заступљена је _____ рима.

Рјешења:

1. Цвјетић, каменчић, пламенчић, гранчица.
2. Глагол пјевати је **трајни**, значи дуже или краће, непрекидно вршење глаголске радње, док је глагол пјевуцкати/пјевушити **учестали** глагол, означава радњу која се врши неограничено у цјелини, али са прекидима и поновним настајањем. Пијуцкати, љуљушкати (се), кашљуцати, дремуцкати, радуцкати.
3. Мица (Милица), медо (медвјед), зеко (зец), брацо (брат) и сл.
4. У оба случаја је ријеч о укрштеној (наизмјеничној) рими.

